

C/2. AZ EURÓPAI UNIÓ JOGA

TÉTELEK ÉS AZ ELSAJÁTÍTANDÓ JOGANYAG

Az Európai Unió Bíróságának Magyarország EU-csatlakozását megelőzően meghozott legfontosabb ítéletei magyar nyelven a www.curia.europa.eu internetes címen az „Ítélezési gyakorlat”, azon belül a „Történeti ítélezési gyakorlat” címen érhető el. A csatlakozás óta kihirdetett ítéletek ugyanezen honlap nyitóoldalán a kereső felületen keresztül kereshetők. Azok az ítéletek, melyeknek a magyar nyelvű fordítása nem érhető el, az ajánlott irodalomban feldolgozott formában szerepelnek.

Az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ), valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) hatályos, vonatkozó rendelkezéseinek ismerete szükséges az egyes tételekhez. A Szerződések hatályos, egységes szerkezetbe foglalt változata a www.eur-lex.europa.eu weboldal magyar nyelvű változatának az „Uniós jog”, ezen belül „Szerződések” és „A jelenleg hatályos szerződések” menü alatt érhető el. A másodlagos joganyagok szintén ezen a honlapon érhetőek el a „Keresés” funkció használatával.

Ajánlott irodalom:

- Gombos Katalin: Az Európai Unió joga, Patrocínium Kiadó, 2021.;
- Jeney Petra - Kende Tamás - Löwenberg Viktória: Az Európai Unió joga, Novissima Kiadó, 2015.;
- Osztovits András (szerk.): *EU-jog*, HVG Orac, 2021.;
- Blutman László: *Az Európai Unió joga a gyakorlatban - a Brexit után*, HVG Orac, 2020.;
- Király Miklós (szerk.): *Az Európai Unió gazdasági joga*, ELTE Eötvös Kiadó, 2021.;
- Szabó Marcel - Lángos Petra Lea - Gyeney Laura: *Uniós szakpolitikák*, Pázmány Press, 2019.

1. Az Európai Unió alapszerződesei. (Milyen jelentős intézményi átalakítást, stratégiai változásokat vezettek be az alapszerződések?)

2. Az Európai Unió intézményei, főbb hatásköreik és egymáshoz való viszonyuk
EUSZ 13. cikk, EUMSZ 223-287. cikk

3. Az Európai Bizottság összetétele, működése és hatáskörei
EUSZ 17. cikk, EUMSZ 244-250. cikk

4. Az Európai Unió Tanácsának összetétele, működése és hatáskörei. Az Európai Tanács és az Európai Unió Tanácsa közötti különbség jellemzése. Az Európai Tanács elnökének feladatai és hatáskörei
EUSZ 15-16. cikk, EUMSZ 235-243. cikk

5. Az Európai Parlament összetétele, tagjainak választása, működése és hatáskörei
EUSZ 14. cikk, EUMSZ 223-234. cikk

6. Az Európai Unió Bíróságának felépítése és működése
EUSZ 19. cikk, EUMSZ 251-281. cikk

7. Az Európai Ombudsman és a petíciós jog; az Európai Adatvédelmi Biztos
EUSZ 39. cikk, EUMSZ 16. cikk, 24. cikk, 227-228. cikk, 45/2001/EK rendelet 41-48. cikk, Az Európai Unió Alapjogi Chartája 43-44. cikk

8. Az Európai Unió hatáskörei. A hatáskör-átruházás elve; az Alaptörvény E) cikke; az Alkotmánybíróság fontosabb határozatai az uniós jog magyarországi érvényesülésével kapcsolatban
Alaptörvény E) cikk, EUSZ 4-5. cikk, EUMSZ 2-6. cikk, 352. cikk, 30/1998. (VI. 25.) AB határozat, 143/2010. (VII. 14.) AB határozat, 32/2008. (III. 12.) AB határozat, 22/2016. (XII. 5.) AB határozat (az AB hatásköre a közös hatáskörgyakorlás vizsgálata kapcsán, 2/2019. (III. 5.) AB határozat az uniós jog magyarországi alkalmazhatóságának alapja, ezzel összefüggésben az AB hatásköre

9. Jogalkotási eljárás az Európai Unióban; a rendes jogalkotási eljárás és a különleges jogalkotási eljárások; a szubszidiaritás és az arányosság elve az uniós hatáskörgyakorlás során
EUSZ 5. cikk, EUMSZ 21-22. cikk, 25. cikk, 77. cikk, 81. cikk, 113. cikk, 289. cikk, 293-294. cikk, 296-297. cikk

10. A nemzeti parlamentek szerepe az uniós jogalkotási eljárásban
EUSZ 5. cikk (3) bekezdés, 12. cikk, 48. cikk (7) bekezdés, EUMSZ 69-71. cikk, 81. cikk, 85. cikk, 88. cikk

11. Az Európai Unió elsődleges jogforrásai

12. Az Európai Unió mint a nemzetközi jog alanya; az Európai Unió által kötött nemzetközi szerződések. A nemzetközi jog és az uniós jog egymástól való elhatárolása
EUMSZ 216-219. cikk

13. A rendelet joghatásai, jellemzői és viszonya a nemzeti joghoz; a határozat joghatásai és jellemzői
EUMSZ 288. cikk, 297. cikk

14. Az irányelv joghatásai, jellemzői és viszonya a nemzeti joghoz; az átültetési kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményei
EUMSZ 288. cikk, 297. cikk

15. A jogalkotási aktusok és a nem jogalkotási aktusok elhatárolása. Az Európai Unió egyéb jogforrásai
EUMSZ 288-290. cikk, 292. cikk, 296. cikk

16. Az uniós jog autonómiája és elsőbbsége
288. cikk, C-26/62. sz. Van Gend en Loos ügy, C-6/64. sz. Costa kontra E.N.E.L. ügy, C-106/77. sz. Simmenthal-ügy, C-493/17. sz. Heinrich Weiss és társai ügy

17. A közvetlen hatály; az Alapszerződések, a rendeletek, az irányelvek vertikális és horizontális közvetlen hatálya; a közvetett hatály
EUMSZ 288. cikk, C-26/62. sz. Van Gend en Loos ügy, C-41/74. sz. Van Duyn ügy, C-152/84. sz. Marshall-ügy, C-106/89. sz. Marleasing-ügy

18. Az uniós polgárság és az uniós polgársághoz fűződő jogok terjedelme; az európai polgári kezdeményezés. (Az alapszerződések hogyan változtattak e jogok terjedelmén?)
EUMSZ 20-25. cikk, C-200/02. sz. Chen-ügy, C-135/08. sz. Rottmann-ügy, T-529/13. sz. és C-420/16. P. sz. Izsák és Dabis kontra Európai Bizottság ügyek, T-646/13. sz. és T-391/17. sz. valamint C-899/19. P. sz. Minority Safe Pack ügyek

19. A diszkrimináció tilalma és az egyenlő bánásmód elve az uniós jogban. Mely jogterületeken jelenik ez meg? Soroljon fel néhányat ezek közül!
EUMSZ 10. cikk, 18-19. cikk, 34-37. cikk, 45. cikk, 49. cikk, 54-56. cikk, 63. cikk, 110. cikk, 157. cikk, C-43/75. sz. Defrenne-ügy, C-415/93. sz. Bosman-ügy, C-141/04. sz. Mangold-ügy

20. Alapjogvédelem az Európai Unióban; Az Európai Unió Alapjogi Chartája; az Emberi Jogok Európai Egyezményének és az Európai Unió alapjogvédelmének kapcsolódási pontjai.
EUSZ 6. cikk, Az Európai Unió Alapjogi Chartája, Európai Bíróság 2/94. sz. és 2/13. sz. véleménye

21. Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata az alapjogok terén; az uniós hatáskörök és az alapjogok védelmének kapcsolata
C-29/69. sz. Stauder-ügy, C-11/70. sz. Internationale Handelsgesellschaft ügy, C-4/73 sz. Nold-ügy, C-36/75 sz. Rutili-ügy, C-44/79. sz. Hauer-ügy, C-12/86 sz. Demirel-ügy, C-374/87 sz. Orkem-ügy, C-5/88 sz. Wachauf-ügy, C-112/00. sz. Schmidberger-ügy, C-328/04. sz. Vajnai-ügy, C-617/10. sz. Åkerberg Fransson ügy

22. A tagállamokkal szemben indított kötelezettségszegési eljárás (szakaszai; a kötelezettségszegési eljárásban hozott ítélet és annak jogkövetkezmenyei)
EUMSZ 258-260. cikk

23. Az uniós jogi aktusok megsemmisítése iránti eljárás (az eljárás megindítására jogosultak köre, a keresetindítási határidő, a megtámadható aktusok, megtámadási okok); a mulasztási eljárás (az eljárás megindítására jogosultak köre, a keresetindítási határidő, az eljárás megindításának okai)
EUMSZ 263-266. cikk, 277. cikk, C-25/62 sz. Plaumann ügy, C-294/83. sz. „Les Verts” ügy, T-18/10. sz. és C-583/11. P. sz. Inuit Tapiriit Kanatami ügy („rendeleti jellegű jogi aktus”)

24. Az előzetes döntéshozatali eljárás (az eljárás kezdeményezésére jogosultak, az eljárás tárgya és az eljárásban feltehető kérdések köre, megfogalmazása, az eljárás kezdeményezésének formája; az előzetes döntéshozatal kötelező esetei, illetve az ez alóli kivételek)
EUSZ 19. cikk (3) bekezdés b) pont, EUMSZ 267. cikk, C-283/81. sz. CILFIT-ügy, C-210/06. sz. Cartesio-ügy, C-54/96. sz. Dorsch Consult ügy, C-416/10. sz. Križan ügy (62-73. p.)

25. Az előzetes döntéshozatali eljárás és a magyar bírósági jogalkalmazás összefüggései
Pp. 126. §, 130. §, Be. 490. §, 3/2005. (XI. 14.) LB PK-KK közös vélemény a tárgyalás felfüggesztésének egyes kérdéseiről, 1/2009. (VI. 24.) LB PK-KK közös vélemény az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése körében hozott végzések elleni fellebbezések elbírálásáról és a kezdeményezési kötelezettségről, Legf. Bír. Kfv. I. 35.055/2007. (EBH 2008/1/1815)

26. A tagállam kárfelelőssége az uniós jog megsértéséért (általános alapelvek)
C-6/90. sz. és C-9/90. sz. Frankovich és Bonifaci egyesített ügyek, C-46/93 és C-48/93. sz. Brasserie du Pecheur és Factortame egyesített ügyek, C-224/01. sz. Köbler-ügy, C-68/79. sz. Just-ügy

27. Az Európai Unió intézményei vagy azok alkalmazottai által okozott kár megtérítése iránti eljárás

EUMSZ 340. cikk, C-5/71. sz. Zuckerfabrik Schöppenstedt ügy, C-83/76. sz. Bayerische HNL ügy, C-13-24/66. sz. Kampffmeyer ügy

28. A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség. Igazságügyi együttműködés polgári ügyekben, ennek jelenlegi szabályozása

EUMSZ 67-76. cikk, 81. cikk

a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet („Brüsszel Ia” rendelet)

a házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló, 2019. június 25-i 2019/1111/EU tanácsi rendelet („Brüsszel IIb” rendelet);

a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet („Róma I” rendelet);

a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet („Róma II” rendelet);

a házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2010. december 20-i 1259/2010/EU tanácsi rendelet („Róma III rendelet”);

az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és a tanácsi rendelet („Róma IV” rendelet);

a tagállamok bíróságai között a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő együttműködésről szóló 2020. november 25-i 2020/1783/EU európai parlamenti és a tanácsi rendelet (új bizonyításfelvételi rendelet);

a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről szóló 2020. november 25-i 2020/1784/EU európai parlamenti és a tanácsi rendelet (új iratkézbesítési rendelet)

29. Igazságügyi együttműködés büntetőügyekben; a kölcsönös elismerés elve; a *ne bis in idem* elve az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatában.

EUMSZ 82-86. cikk, C-187/01. sz. Gözütok és Brügge ügy, C-436/04. sz. Van Esbroeck ügy, C-150/05. sz. Van Straaten ügy, C-297/07. sz. Bourquain-ügy, C-486/14. sz. Kossowski-ügy, C-491/07. sz. Turanský-ügy

30. A közös kül- és biztonságpolitika elvei és céljai, intézményrendszere, jogalapja és főbb jogi aktusai

EUSZ 21-37. cikk, 40. cikk

31. A belső piac fogalma, kialakulása; jogalkotás – dereguláció a belső piacon. Milyen közösségi jogalkotási folyamat kapcsolódik a kialakulásához, mely jogszabály zárta le ezt a kezdeti folyamatot?

EUMSZ 114-118. cikk

32. A személyek szabad mozgása; kivételek a személyek szabad mozgása alól
EUMSZ 20. cikk (2) bekezdés a) pont, 21. cikk (1) bekezdés, 26. cikk (2) bekezdés, 45. cikk (1) bekezdés, 2004/38/EK irányelv, C-41/74. sz. Van Duyn ügy, C-149/79. sz. Bizottság kontra Belgium ügy, C-473/93. sz. Bizottság kontra Luxemburg ügy; C-364/10. sz. Magyarország kontra Szlovák Köztársaság ügy, C-673/16. sz. Coman és társai ügy

33. A munkavállalók szabad mozgása; a letelepedés szabadsága önálló vállalkozók esetében
EUMSZ 45. cikk, 49-55. cikk, C-139/85 sz. Kempf-ügy, C-66/85 sz. Lawrie-Blum ügy, C-344/87. sz. Bettray-ügy, C-379/87. sz. Groener-ügy

34. A letelepedés szabadsága vállalkozások esetében
EUMSZ 49-50. cikk, 54-55. cikk, C-212/97. sz. Centros-ügy, C-208/00. sz. Überseering-ügy, C-210/06. sz. Cartesio-ügy

35. A diplomák és szakképesítések kölcsönös elismerése; az ügyvédi hivatás gyakorlása az Európai Unió más tagállamában
98/5/EK irányelv, 2005/36/EK irányelv, C-340/89. sz. Vlassopoulou-ügy, C-55/94. sz. Gebhard-ügy, C-359/09. sz. Ebert-ügy

36. Az áruk szabad mozgása; a vámok és azzal azonos hatású díjak tilalma; a mennyiségi korlátozások és az azokkal azonos hatású intézkedések tilalma; az áruk szabad mozgásának megengedett korlátozása; a diszkriminatív adóztatás tilalma (az Európai Bíróság szerepe)
EUMSZ 28-30. cikk, 34-37. cikk, 110. cikk, C-24/68. sz. Bizottság kontra Olaszország ügy, C-8/74. sz. Dassonville-ügy, C-120/78. sz. Cassis de Dijon ügy, C-57/65. sz. Lütticke-ügy, C-290/05. sz. Nádasdi-ügy

37. A szolgáltatások szabad mozgása, a szolgáltatás fogalma, az alapszabadság korlátozásának jogszerű feltételei
EUMSZ 56-62. cikk, 2006/123/EK irányelv, C-33/74. sz. van Binsbergen ügy, C-55/94. sz. Gebhard-ügy

38. A tőke szabad mozgása
EUMSZ 63-66. cikk, C-286/82 és C-26/83. sz. Luisi és Carbone egyesített ügyek, C-358/93. és C-416/93. sz. Bordessa és társai egyesített ügyek, C-484/93. sz. Svensson és Gustavsson ügy, C-503/99. sz. Bizottság kontra Belgium ügy

39. A monetáris unió fogalma és jelentősége
EUMSZ 119-144. cikk, 219. cikk, 282-284. cikk

40. Mi a versenyjog funkciója? Milyen jogforráson alapul? (antitröszt, állami támogatások)
EUMSZ 3. cikk (1) bekezdés b) pont, 101-109. cikk, 139/2004/EK „Fúziós rendelet”, 2006/111/EK Transzparencia irányelv

41. Mi a Bizottság szerepe a versenyjogban (a Bizottság hatásköre, jogalkotása)? Milyen eljárást folytathat le a Bizottság a versenyjogi szabályok megsértése esetén?
EUMSZ 101-102. cikk, 2003/1/EK rendelet (Eljárési Rendelet)

42. Az adatkezelési elvek és az érintett jogai
A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet, GDPR) II. és III. Fejezet

43. Az Európai Unió klíma- és energiapolitikájának fő irányai

Ismertető az Európai Unióról - Energiapolitika: általános elvek (2020);

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/68/energiapolitika-altalanos-elvek>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/climate-change/>